

Notat

Dato: 24.06.2016

Arkivsak: 2016/1270-18

Saksbehandlarar: berroks/lenfjel

Til:	Utval for opplæring og helse Fylkesutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Orientering om internasjonalisering i vidaregåande opplæring

Innleiing

Det er etablert mange tilbod i utlandet i regi av Hordaland fylkeskommune for elevane i vidaregåande opplæring. Ordningane omfattar både studieførebuande og yrkesfaglege utdanningsprogram. Tilbod om å ta ein del av den vidaregåande opplæringa eller gjennomføre eit praksisopphald i utlandet er i samsvar med det overordna internasjonale arbeidet i fylkeskommunen som vektlegg at ungdom skal få internasjonal kompetanse, erfaring og medansvar.

Formålet med dette notatet er å orientere om utanlandsklassane i regi av Hordaland fylkeskommune. Desse klassane har dei siste åra blitt kalla Hordalandsklassane. Namnet er blitt eit kjent omgrep i internasjonaliseringsarbeidet til Hordaland fylkeskommune, og fleire andre fylke har oppretta og ønskjer å opprette slike klassar etter same modell. Kvart år sender fylkeskommunen om lag 70 - 75 elevar til skular i regionar som fylkeskommunen har samarbeidsavtalar med.

Vidare gir notatet ei orientering om arbeidet med EU-programmet Erasmus+ mobilitet. Kvart år sender vi elevar og lærlingar i Hordaland på praksisopphald i fleire land i Europa gjennom EU-programmet Erasmus+. Erasmus+ er EU sitt program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett for perioden 2014 – 2020, og byggjer oppunder EU sin vekststrategi *Europa2020*. Nokre av dei mest sentrale satsingsområda i Erasmus+ er kvalitet i undervisning og opplæring, innovasjon samt kopling mellom utdanning og arbeidsliv. I dei tre siste åra har fylkeskommunen sendt om lag 100 elevar og lærlingar på praksisopphald kvart år til mellom 10 - 13 europeiske land.

Vg2 i utlandet – Hordalandsklassene

Tilbodet om å ta Vg2 i utlandet er ope for elevar frå heile Hordaland som har fullført Vg1 innan studiespesialiserande programområde, elektrofag eller heste- og hovslagarfaget. Målet er at elevane etter opphaldet på den utanlandske skulen skal gå direkte inn i Vg3 eller i lære. Elevane får undervisning og fagleg oppfølging frå koordinatorskulen i Hordaland, i til dømes fellesfaget norsk gjennom heile skuleåret slik at dei kan fortsette utdanningsløpet når dei kjem heim. Dei norske koordinatorene reiser til dei utanlandske skulane 2 – 6 gonger i året. Gjennom heile skuleåret følgjer dei opp elevane på It's learning, på e-post og sms. Dei norske koordinatorskulane har jamn og god kontakt med dei utanlandske

samarbeidsskulane gjennom heile året. Alle samarbeidsskulane i utlandet har peikt ut kontaktpersonar som har ansvaret for oppfølginga av dei norske elevane.

Tilboda i utlandet gir rett til bortebruar- og reisestipend frå Lånekassa og fører til eit minimum av ekstraavgifter. Elevane betaler for å bu på internat og/eller i vertsfamiliar og for transport. Elevane som ønskjer å ta Vg2 i utlandet, søker på vanleg måte i Vigo kvart år, men samstundes skriv dei ein motivasjonssøknad til koordinatorskulen. Elevane blir valde på bakgrunn av terminkarakterar, motivasjon, fråvær, orden, åtfærd og intervju.

Året i utlandet kan ein beskrive som ei dannelsesreise. Elevane er enten åleine eller to og to i klassen og blir godt integrerte. Dei møter eit nytt skulesystem med klare krav til orden og struktur. Dei møter nye vener og nye skikkar og får eit svært godt innblikk i ein annan kultur. Dei utviklar kunnskapar i det framande språket og meistrar eit svært godt kvardagsspråk og etter kvart eit godt akademisk språk. Elevane må tilpasse seg andre måtar å leve på, og dei blir sjølvstendige og lærer seg å ta opp og løyse problem på eiga hand.

Cardiff, Wales

Knarvik vidaregåande skule koordinerer utvekslinga av elevar til Cardiff-området. Tilbodet har eksistert sidan skuleåret 1996-97, og er eit tilbod på studiespesialiserande utdanningsprogram. Fylkeskommunen har samarbeid med fem skular i Wales, og normalt blir det teke opp 17 elevar kvart år. Til hausten er det 20 elevar som har fått plass på denne ordninga. Talet er avhengig av kor mange elevar skulane i Cardiff ønskjer å ta imot kvart år, og kor mange kvalifiserte kandidatar ein har. Det er vanlegvis mellom 30 og 40 søkjarar. Elevane blir fordelte på dei fem skulane, og elevane bur hos vertsfamiliar der dei blir ein del av familien med dei same pliktene som dei andre ungdomane i huset.

Samarbeidet kan ikkje vise til ei gjensidig utveksling, men ein av dei fem samarbeidsskulane i Wales sender ti elevar til Knarvik vidaregåande skule i ei veke kvart år.

Tilbakemeldingane har i all hovudsak vore positive både frå elevar og føresette og frå samarbeidspartnarane i Wales som er svært nøgde med den faglege innsatsen og nivået til dei norske elevane.

Missouri, USA

Øystese gymnas koordinerer Hordalandsklassen ved St. Paul Lutheran High School i Concordia i Missouri. Dei første elevane starta hausten 1998, og tilbodet er på studiespesialiserande utdanningsprogram. Kvart år er det 25 elevar frå Hordaland som drar til USA for å ta Vg2 ved St. Paul Lutheran High School. Elevane er ved ein skule, men dei er fordelte på fleire klassar. Det er vanlegvis om lag 40 søkjarar til ordninga. Rogaland fylkeskommune har ved nokre høve kjøpt elevplassar.

Det er svært tett samarbeid mellom Øystese gymnas og St. Paul Lutheran High School for å sikre at lærestoffet blir tilpassa krava i norske læreplanar i kvart enkelt fag. Elevane bur på internat på skulen og får alle måltida der. Elevane blir innkvarterte på tomannsrom, og elevane bur oftast saman med ein utanlandsk elev. St. Paul Lutheran High School er ein internasjonal skule med elevar frå store delar av verda, og såleis lærer dei norske elevane ikkje berre om amerikansk kultur.

Det er inga gjensidig utveksling, men det har vore lærarar frå den amerikanske skulen til Øystese gymnas, og nokre elevar frå USA har vore på besøk i Øystese.

Erfurt, Tyskland

Askøy videregående skole er koordinator for samarbeidet med Erfurt i Thüringen i Tyskland. Fylkeskommunen har to Hordalandsklassar i Erfurt; ein for elektroelevar og ein for elevar på studiespesialiserande utdanningsprogram.

Elektroelevar i Hordaland har sidan skuleåret 2007-08 hatt tilbod om å ta store delar av Vg2 ved Andreas Gordon Schule i Erfurt, den største yrkesskulen for elektrofag i Thüringen. Tilbodet blei etablert som ei vidareutvikling av samarbeidet fylkeskommunen hadde med Thüringen og etter modell av utvekslinga med Cardiff og USA. At tilbodet skulle leggjast til rette for elektroelevar hang saman med at Thüringen har ein godt utvikla industri, og at elevane som kunne ta del i denne ordninga, ville kunne ha nytte av dette og vere med på å styrke nærings samarbeidet med Tyskland. Elevane dreg til Tyskland i oktober, og før det har dei blant anna intensiv tyskundervisning ved Askøy videregående skole. Elevane kjem tilbake i midten av mai og følgjer resten av skuleåret og tek eksamen ved Askøy videregående skole. I denne tida er dei også utplasserte to dagar i veka i bedrift. Dei fleste av elektroelevane har ikkje hatt tysk tidlegare, men greier seg godt i undervisninga i Tyskland. Både fagleg og sosialt gjer elevane ein særns god innsats og oppnår gode resultat. Også i Tyskland har dei praksis i bedrifter. Det er maksimum ni elevar som får dette tilbodet kvart år.

Frå og med skuleåret 2013-14 blei samarbeidet med Erfurt utvida til også å omfatte tilbod til elevar på studiespesialiserande om å ta heile Vg2 ved Albert Schweitzer Gymnasium. Elevane følgjer skuleåret slik det er i Erfurt. Askøy videregående skole og Albert Schweitzer Gymnasium har samarbeidd for å sjå til at læreplanane for faga ved den tyske skulen er likeverdige med dei norske faga. Timetalet er ikkje likt, men kompetansemåla i fag er likeverdige med krava i norske læreplanar. Det har vore lite søknad til denne ordninga, men i skuleåret 2016 – 17 er det 10 elevar som har fått tilbod om Vg2 i Erfurt.

Alle elevane frå Hordaland bur på internat under opphaldet. Askøy videregående skole har jamnlege møte med internatleiinga, og ein tysk kontaktperson følgjer opp elevane i det daglege og hjelper dei med praktiske ting som å vere med ved legebesøk, finne fritidsaktivitetar og hjelpe til med å løyse konflikter.

Det er inga gjensidig utveksling av elevar, men det er mange tyske lærarar som har hospitert ved Askøy videregående skole. Skulen har også lagt til rette for at nokre elevar frå Tyskland har fått høve til å gjennomføre praksisopphald i bedrifter på Askøy.

Normandie, Frankrike

Voss gymnas er koordinator skule for Hordalandsklassen i Normandie (tidlegare Nedre-Normandie) i Frankrike. Fylkeskommunen har sidan skuleåret 2011-12 hatt tilbod til elevar på studiespesialiserande utdanningsprogram om å ta eit skuleår ved fire skular i Normandie. Det har vore eit godt og nært samarbeid mellom Hordaland og Nedre-Normandie sidan 1993, og fylkeskommunen har hatt god kontakt med både statleg og regional skuleadministrasjon for å kunne få på plass ordninga. Tilbodet gjeld alle Vg2 elevar i Hordaland som tek studiespesialiserande realfag og språk, samfunnsfag og økonomi. Talet på elevar har auka kvart år, og i skuleåret 2016-17 er det 13 elevar som skal vere med i ordninga. På kvar samarbeidsskule har dei norske elevane ein kontaktperson som følgjer dei opp i skulekvardagen. Elevane får ekstra franskundervisning to timar i veka fram til vinterferien i regi av OFNEC (fransk-norsk utvekslings- og samarbeidskontor) ved Universitet i Caen. Læraren er norsk, og han har i tillegg til undervisning fått ei rolle som norsk kontaktperson for elevane.

Elevane bur på internat frå måndag til fredag og hjå vertsfamiliar i helgene. I Frankrike bur franske ungdomar ofte på internat sjølv om familien ikkje bur så langt frå skulen. Dermed bur ofte dei norske elevane på same internat som vertssøskena i vekene, og dei drar saman til familiane i helgene.

Ein har både frå norsk og fransk side arbeidd med å få på plass ei gjensidig utveksling av elevar heilt sidan fylkeskommunen sende dei første elevane frå Hordaland i 2011. Våren 2014 kom dei første fire franske elevane, ein frå kvar av samarbeidsskulane, til Voss gymnas. Elevane var i Hordaland i åtte veker. I 2015 tok fylkeskommunen imot fem elevar i seks veker. Dei var fem veker på Voss gymnas og ei veke på Stord vidaregåande skule.

Babolna, Ungarn

Voss jordbruksskule har sidan skuleåret 2008-09 vore koordinator for samarbeidet med Pettko-Szandtner Tibor Lovaskollegium i Babolna i Ungarn. Tilbodet har hatt seks-åtte plassar for elevar på Vg2 heste – og hovslagarfaget ved Voss jordbruksskule. Opphaldet som har starta i september og har vart til slutten av mars, har vore eit krevjande kurs med stallarbeid, ridetrening og anna hestefagundervisning. Om ettermiddagen har elevane hatt undervisning i pensum i fellesfaga på Vg2 via videokonferanse med Voss jordbruksskule. Etter ei heilskapleg vurdering blir det no ein pause i samarbeidet med hestesenteret i Babolna, og det vil ikkje bli sendt elevar til Ungarn i skuleåret 2016-17.

Erasmus+ VET Mobilitet

EU-programmet Erasmus+ gir støtte til mange ulike typar prosjekt, men Hordaland fylkeskommune nyttar seg hovudsakleg av mobilitetsprosjekt. Det betyr at fylkeskommunen søkjer om midlar til å kunne sende yrkesfagelevar, lærlingar og tilsette ved utdannings- og opplæringsinstitusjonar på praksisopphald i Europa. Hordaland fylkeskommune har over lengre tid bygd opp gode system og rutinar for å søkje om midlar til ulike praksisopphald for elevar, lærlingar og tilsette gjennom Erasmus+. Dette arbeidet er delt mellom opplæringsavdelinga og regionalavdelinga, men regionalavdelinga si rolle vil ikkje bli omtalt i dette notatet.

Det er Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) som forvaltar Erasmus+-midlar i Norge, og kvart år søkjer Hordaland fylkeskommune om midlar på vegne av yrkesfagskular og opplæringskontor i fylket. Alle skulane og opplæringskontora i Hordaland får tilbod om å delta i fellessøknaden til fylkeskommunen, og det er omlag 15-18 skular og 3-4 opplæringskontor som årleg nyttar seg av dette tilbodet. I tillegg er det nokre skular som søkjer på eiga hand direkte til SIU. Hordaland fylkeskommune blir tildelt eit sekkebeløp frå SIU, og midlane blir etter grundig vurdering tildelt vidare til skulane og opplæringskontora som har vore med i fellessøknaden. Kvar enkelt søknad og kvart prosjekt blir vurdert opp mot relevans av prosjektet, samt retningslinjer for Erasmus+-programmet og fylkeskommunen sine egne satsingsområde.

Dei siste åra har Hordaland fylkeskommune vore blant «topp to» av fylka i den norske tildelinga. I prosjektperioden 2014-2016 fekk Hordaland fylkeskommune tildelt €395.367 og kunne sende 132 elevar/lærlingar på praksisopphald i Europa. I prosjektperioden 2015-2017 fekk fylkeskommunen tildelt €345.623. Målet er å sende ut om lag 100 elevar og lærlingar, samt 20 lærarar før prosjektperioden er over i 2017. I prosjektperioden 2016 - 2018 har Hordaland fylkeskommune fått tildelt €302.987.

Skulane nyttar mobilitetsprosjekta som ein del av obligatorisk praksis i hovudsak gjennom faget «Prosjekt til fordjuping» og sender yrkesfagelevar på kortare praksisopphald i eit anna land i Europa, mellom 2-4 veker. Lærlingane har praksisopphald i utlandet som ein del av læretida si, og opphalda er på om lag 3 månader.

Elevane og lærlingane bur på internat, gjestehus, hotell, i leilegheit eller hjå vertsfamiliar. Kontaktpersonane på praksisplassane, i samarbeid med kontaktpersonane på skulane i Hordaland, har ansvar for å følgje opp elevane under opphaldet. Når det gjeld lærlingar er det lærlingen sjølv som har mykje av ansvaret med praktisk organisering, men dei får hjelp av opplæringskontora og opplæringsavdelinga. Opplæringskontora har ansvar for å følgje opp lærlingane medan dei er i praksis, og dei skal samstundes ha ein kontaktperson i praksisbedrifta.

Både elevane og lærlingane blir i stor grad valt ut med bakgrunn i personlege eigenskapar, motivasjon og karakterar i orden og åtfærd. Innan nokre fagområde vil og språk og fagleg kunnskap vere sentralt for

utveljinga. Praksisplassane for lærlingane har ofte høgare krav til forkunnskapar og fagleg kompetanse då dei skal vere del av eit arbeidsteam over ein lengre periode.

Tilbakemeldingar tyder på at opphalda er svært lærerike, både fagleg og personleg. Ungdomane får innsyn i ein annan arbeidspraksis, dei lærer gjerne andre arbeidsteknikkar og får nytta andre arbeidsverktøy enn det dei gjer heime. Det å skulle tilpasse seg ein ny arbeidsplass, eit nytt arbeidsmiljø, ukjende menneske, ny kultur og eit anna språk kan vere utfordrande for ungdomane, og gjennom eit slikt praksisopphald får dei med seg verdifulle erfaringar samt ettertrakta interkulturell kompetanse.